

NOTA BREU

Primers registres de *Culex laticinctus* Edwards, 1913 (Diptera: Culicidae) per a Catalunya**First records of *Culex laticinctus* Edwards, 1913 (Diptera: Culicidae) for Catalonia**

Carles Aranda*, Rubén Bueno-Marí**, ***, Tomás Montalvo**** & Carlos Pradera*****

* Servei de Control de Mosquits, Consell Comarcal del Baix Llobregat, Barcelona. A/e: caranda@elbaixllobregat.cat

** Laboratorios Lokímica, Departamento de Investigación y Desarrollo (I+D), Paterna, València. A/e: rbueno@lokimica.es

*** Àrea de Parasitologia, Departament de Farmàcia i Tecnologia Farmacèutica i Parasitologia, Universitat de València, Burjassot, València.

**** Agència de Salut Pública de Barcelona, Barcelona. A/e: tmontal@asp.cat

***** Bionet, Finca el Macià, Masies de Roda, Barcelona. A/e: desinsectador@yahoo.es

Autor per a la correspondència: Carlos Pradera. A/e: desinsectador@yahoo.es

Rebut: 22.12.2022. Acceptat: 08.03.2022. Publicat: 31.03.2022

Culex laticinctus Edwards, 1913 (Diptera: Culicidae) és una espècie que s'estén des de les Canàries fins al sud-oest d'Àsia passant pels països del Mediterrani. A Europa consta per Portugal, Espanya, Romania, Itàlia, Grècia i ex Iugoslàvia (Becker *et al.*, 2010).

A Espanya la cita per primer cop Gil Collado (1930) a les províncies de Granada, Huelva, Múrcia, Salamanca i Ciudad Real. Torres Cañamares (1979) la cita a Mallorca. Báez i Fernández (1980), a les illes del Hierro i La Gomera. Encinas Grandes (1982), a Cádiz i València. Báez (1987), a les illes de Tenerife, Gran Canaria i La Palma. Melero-Alcibar (2006), a Eivissa. Bueno Marí (2010), a Castelló i Alacant. Bueno-Marí *et al.* (2012), a Osca. Sánchez-Murillo *et al.* (2014) a Càceres. Sánchez Romero (2018), a Sevilla. Bueno Marí (2020), a Terol. Bengoa *et al.* (2020), a Menorca.

A Catalunya no havia estat encara citada. En aquesta nota aportem les primeres dades sobre la seva presència a les províncies de Barcelona i Tarragona on en total s'ha trobat en

tres ocasions en forma de larves entre la primera cita de 2007 i la darrera de 2021:

1– Localitat de Castelldefels, Barcelona. Altitud 3 msnm. Larves recollides el 26-11-2007 per Carles Aranda. Població larvària present en una mena de safareig en un hort d'una casa. Espècie trobada conjuntament amb larves d'altres membres de la família Culicidae: *Culiseta longiareolata* (Macquart, 1838) i *Culex pipiens* (Linnaeus, 1758). No es va tornar a trobar i el lloc de cria va desaparèixer temps després. Les preparacions microscòpiques (Fig. 1) es mantenen a la col·lecció del Servei de Control de Mosquits del Consell Comarcal del Baix Llobregat.

2– Localitat de Vallvidrera a la Font de Can Castellví, Barcelona (Fig. 2). Altitud 330 msnm. Larves recollides el 01-07-2015 per Tomás Montalvo i Rubén Bueno mentre es feia una recollida de mostres a fonts naturals de Barcelona. A la Font de Can Castellví es van fer dos mostreigs, un al juliol i un altre a l'octubre i només es va trobar larves al primer mos-

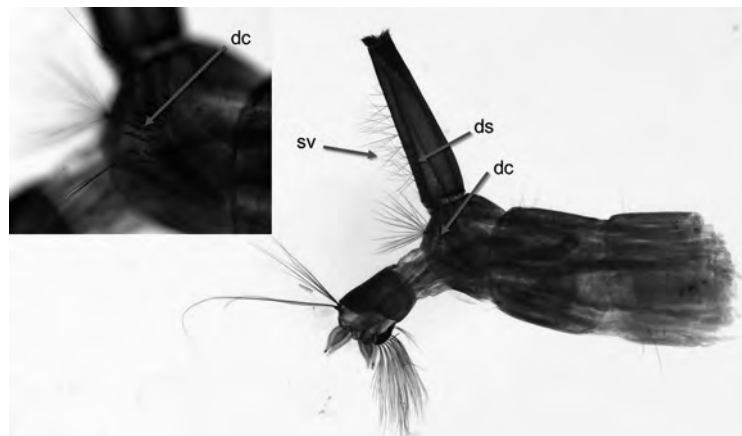

Figura 1. Aspecte del final de l'abdomen amb el sífó i segment VIII amb les sedes ventrals (sv), les dents del sífó (ds) així com les dents de la carda (dc) del segment VIII (magnificació 40x). A la imatge petita es poden veure ampliades aquestes dents sense espina mitjana més llarga que la resta, caràcter que juntament amb la resta d'observats al sífó, discriminen aquesta espècie com a *Culex laticinctus* (magnificació 120x). Imatge: C. Aranda.

Figura 2. Font de Can Castellví (Vallvidrera, Barcelona). Imatge: R. Bueno & T. Montalvo.

Figura 3. Toll a Fontcalda (Gandesa, Tarragona). Imatge: C. Pradera.

treig. La mostra consistia en 8 exemplars de *Cx. laticinctus*, 27 de *Cs. longiareolata* i 8 de *Cx. pipiens*. No es guarda mostra (Bueno-Marí *et al.*, 2016).

3- Localitat de Gandesa, Fontcalda, Tarragona. Altitud 280 msnm. Mostra de 19 larves de *Cx. laticinctus* recollides l'11-09-2021 per Carlos Pradera. Trobades a un toll a la roca al marge esquerre del riu la Canaleta (Fig. 3). Es guarda mostra a col·lecció particular de C. Pradera.

Culex laticinctus és una espècie multivoltina. Les larves es troben generalment en aigua dolça, però també es poden trobar en aigua salabrosa. Aquesta espècie és present principalment durant l'estiu, però pot aparèixer durant la resta de l'any (Becker *et al.*, 2010). La diapausa es dona en la forma de femelles hivernants. Les larves es poden trobar tant en acumulacions naturals d'aigua com en acumulacions artificials. A Espanya s'ha trobat fins als 1.300 msnm (Bueno Marí *et al.*, 2009).

És una espècie zoòfila de la que es coneix molt poc del seu comportament. No s'ha observat que les femelles adultes entrin a les cases ni tampoc es té constància que piquin a les persones. És per això que no es considera d'importància mèdica (Becker *et al.*, 2010), i per tant no figura com a espècie vectora en salut humana (WRBU, 2021). No obstant, estudis recents duts a terme a península Ibèrica indiquen que *Cx. laticinctus* sí que podria tenir un rol vectorial important en la transmissió de certes filàries zoonòtiques (Manoj *et al.*, 2021).

La determinació de les espècies s'ha fet amb les claus d'Schaffner *et al.*, 2001.

Bibliografia

- Báez, M. & Fernández, J.M. 1980. Notes on the Mosquito Fauna of Canary Island. *Mosquito Systematics*, 12(3): 349-355.
- Báez, M. 1987. Atlas preliminar de los mosquitos de las Islas Canarias (Diptera, Culicidae). *Viera*, 17: 193-202.
- Becker, N., Petric, D., Zgomba, M., Boase, C., Madon, M., Dahl, C. & Kaiser, A. 2010. *Mosquitoes and Their Control. Second Edition*. Ed. Springer. 577 pp.
- Bengoa, M., Delacour, S., Barceló, C., González, M.A., Luzón, R., Mendes, J., Melero, R. & Carreras, D. 2020. Los culicidos (Diptera: Culicidae) de Menorca (España). *Boletín de la SEA*, 66: 177-183.
- Bueno Marí, R., Chordá Olmos, F.A., Bernués Bañeres, A. & Jiménez Peydró, R. 2009. Aportaciones al conocimiento de los mosquitos (diptera, culicidae) de alta montaña presentes en la Península Ibérica. *Pirineos*, 164: 49-68.
- Bueno Marí, R. 2010. *Bioecología, diversidad e interés epidemiológico de los culicidos mediterráneos (Diptera: Culicidae)*. Servei de Publicacions de la Universitat de València, València, España. 420 pp.
- Bueno Marí, R. 2020. Análisis faunístico de los mosquitos (Diptera, Culicidae) de la provincia de Teruel. *Revista del Instituto de Estudios Turolenses*, 95-96 (1): 337-371.
- Bueno-Marí, R., Bernués-Bañeres, A. & Jiménez-Peydró, R. 2012. Updated checklist and distribution maps of mosquitoes (Diptera: Culicidae) of Spain. *European Mosquito Bulletin*, 30: 91-126.
- Bueno-Marí, R., Gómez, A., Navarro, S., López, J., Fernández, L., Peracho, V. & Montalvo, T. 2016. Faunistic inventory of mosquitoes (Diptera, Culicidae) and characterization of breeding sites in natural fountains of Barcelona city (Spain). 20th European Society of Vector Ecology (ESOVE) Conference. Lisboa, Portugal.
- Encinas Grandes, A. 1982. *Taxonomía y biología de los mosquitos del área salmantina*. CSIC - Ed. Universidad de Salamanca. 437 pp.
- Gil Collado, J. 1930. Datos actuales sobre la distribución geográfica de los Culicidos Españoles. *Eos*, 6: 329-347.
- Manoj, R.R.S., Latrofa, M.S., Cavalera, M.A., Mendoza-Roldan, J.A., Maia, C. & Otranto, D. 2021. *Molecular detection of zoonotic filarioids in Culex spp. from Portugal*. *Medical & Veterinary Entomology*, 35 (3): 468-477.
- Melero-Alcázar, R., Molina, R. & Aransay, A.M. 2006. Aportación al conocimiento de la fauna de Culicidos de las Islas Baleares I: Isla de Ibiza. *Boletín Sociedad Entomológica Aragonesa*, 38: 331-332.
- Sánchez-Murillo, J.M., Martínez Díaz, M.M. & Alarcón-Elbal, P.M. 2014. Culicids (Diptera, Culicidae) associated with ruminant farms in Extremadura, western Spain. *Biologist*, 12: 323-336.
- Sánchez Romero, T. 2018. *Fauna de Culicidos (Diptera) presente en los distintos enclaves hídricos de Sevilla (España)*. Trabajo Fin de Grado Experimental. Universidad de Sevilla. 36 pp.
- Schaffner, F., Angel, G., Geoffroy, B., Hervy J.P., Rhaïem, A. & Brunhes, J. 2001. Les moustiques d'Europe: logiciel d'identification et d'enseignement = The mosquitoes of Europe: an identification and training programme. Paris, IRD ; EID, 2001, 1 CD ROM. ISBN 2-7099-1485-9 ISSN 1142-2580
- Torres Cañamares, F. 1979. Breve relación crítica de los mosquitos españoles. *Revista de Sanidad e Higiene Pública*, 53: 985-1002.
- WRBU (Walter Reed Biosystematics Unit). 2021. Disponible a <https://wrbu.si.edu/index.php/> Data de consulta: 14/12/2021.